

Eurooppa-ryhmä 16.5.2019

Euroopan päästökauppajärjestelmä

Outi Haanperä, PhD, Johtava asiantuntija, Sitra

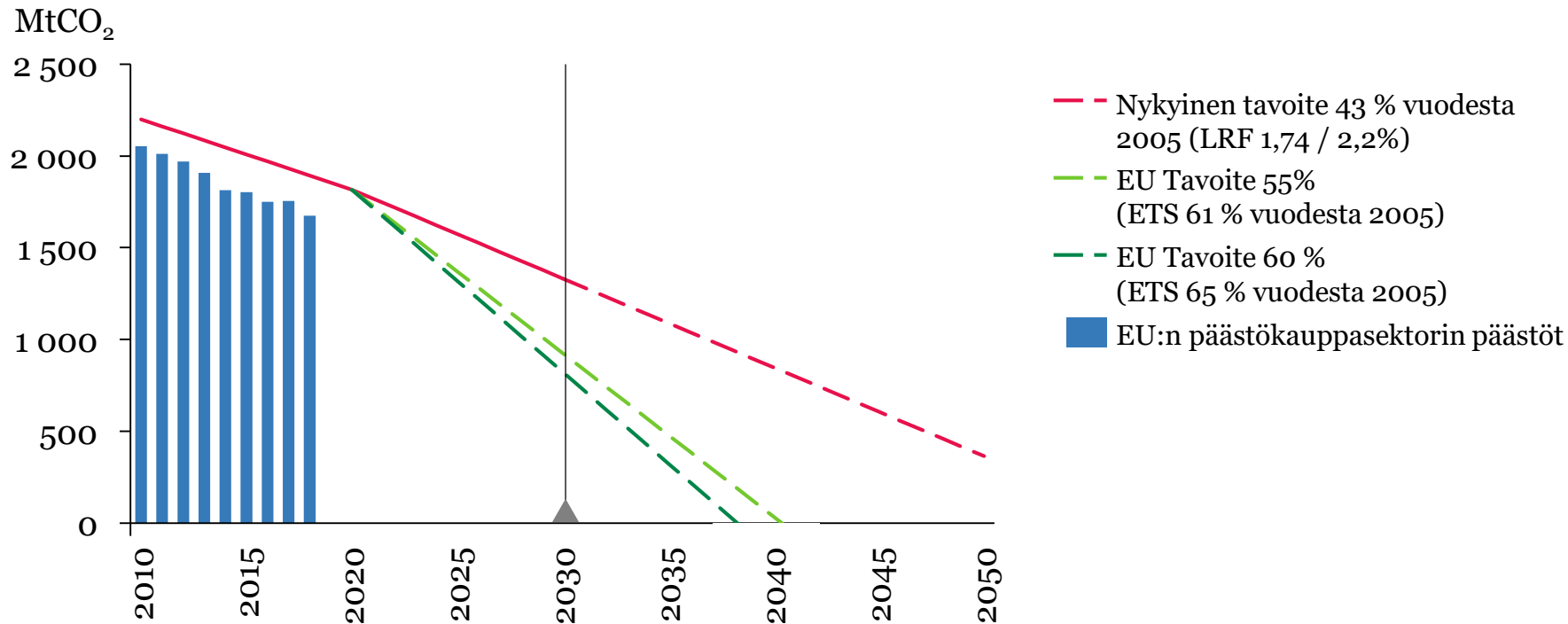
Keskeiset viestit

- Suomen tulisi aktiivisesti ajaa EU:ssa Pariisin sopimuksen 1,5 asteen mukaista ilmastopolitiikkaa
- Käytännössä tämä tarkoittaa sekä hiilineutraalisuustavoitetta vuoteen 2050 mennessä että vuoden 2030 ilmastotavoitteiden päivittämistä
- Päästökauppasektori on keskeinen instrumentti, ja sen ohjaavaa vaikutusta tulee vahvistaa. Keinoja on monia.
- Keinoja tulee arvioida niiden vaikuttavuuden, aikajänteen sekä poliittisen toteuttavuuden näkökulmasta

Tilannekuva

- Euroopan päästökauppajärjestelmä (ETS) perustettiin vuonna 2005
- Meneillään kolmas kausi (2013-2020), pelisäännöt sovittu neljännelle kaudelle (2021-2030)
- Nykyinen tavoite on vähentää päästöjä 43% vuonna 2030 vuoden 2005 tasosta
- Päästöt ovat vähentyneet n. 30% vuoden 2005 tasosta
- Päästöoikeuden hinta nyt noin 25 euroa
- Komissio on arvioinut, että nykytoimilla päästökauppasektorin päästöt laskevat noin 49% vuoden 2005 tasosta vuonna 2030
- Markkinavakausvaranto aloitti toimintansa 1.1.2019

ETS päästöt laskussa, mutta ei vielä linjassa 1,5 tavoitteen kanssa

Lääke ylitarjontaan: markkinavakauseranto

- Päästöoikeuksien ylitarjonta ja siitä johtuva matala hinta ollut ongelma
- Yritysten tileillä makaa paljon käyttämättömiä oikeuksia
- Markkinavakauseranto (Market Stability Reserve, MSR) perustettiin vuonna 2015 ja se aloitti toimintansa 1.1.2019
 - MSR:n tarkoitus on vähentää päästöoikeuksien ylitarjontaa (*vuonna 2018 ylitarjonta 1,65 miljardia*)
 - Näin MSR vähentää riskiä liian matalasta päästöoikeuden hinnasta
- MSR:ään **talletetaan huutokaupattavia** oikeuksia (24/12 % ylijäämästä), kun edellisen vuoden ylijäämä suurempi kuin 833 miljoonaa oikeutta
- MSR:stä **vapautetaan** oikeuksia (100 miljoonaa), jos edellisen vuoden ylijäämä pienempi kuin 400 miljoonaa
- MSR:stä **poistetaan lopullisesti** se määrä oikeuksia, joka ylittää edellisen vuoden huutokaupattavat oikeudet (2023 lähtien)
- Tänä vuonna varantoon siirretään n. 400 miljoonaa huutokauppaamatta jätettyä oikeutta

Jatkoaskeleita

- Kahdeksan eduskuntapuoluetta linjasi joulukuussa 2018, että *EU:n 2050 hiilineutraaliustavoite edellyttää EU:n 2030 päästövähennystavoitteen kiristämistä vähintään 55 prosenttiin vuoden 1990 tasoon verrattuna*
 - *Lisätoimet tulee painottaa päästökauppasektorille*
- Mitä toimia käytettävissä ja miten niitä tulisi arvioida?

1

Päästöoikeuksien määrään vaikuttavat keinot

2

Hintaohjaus

3

Muut keinot

Päästöoikeuksien määrään vaikuttavat keinot

1. Lineaarisen päästövähennyskertoimen (LRF) kiristäminen

- Nyt 1,74%, vuoden 2021 alusta 2,2%
- Noin 4% LRF toisi ETS:n tarvittavat päästövähennykset EU 55% tavoitteen mukaiseksi
- Mikäli ETS:lle jyvitetään suurempi osuus EU:n päästövähennyksen kiristämisestä tai EU tavoitetta nostetaan lisää tarvitaan korkeampi LRF kuin 4%
- Huom! Oletuksena, että korkeampi LRF astuisi voimaan vuonna 2021. Neljännen kauden arviointi vasta vuosikymmenen puolivälissä, **mitä myöhemmin korotus astuisi voimaan, sitä suurempaa kerrointa tarvitaan tavoitteen saavuttamiseksi**

2. MSR:n parametrien muuttaminen

- Mitä enemmän MSR ottaa vastaan päästöoikeuksia, sitä suurempaa osaa oikeuksia uhkaa lopullinen mitätöinti
- Lasketaan 833 miljoonan oikeuden viitearvoa tai pidennetään aikaa, jolloin huutokaupattavia oikeuksia siirtyy 24 % 12 % sijaan
- Varmistetaan, että MSR:stä mitätöidään oikeuksia pitkään (alkaa 2023)
- MSR:stä arviointi vuonna 2021

Päästöoikeuksien hintaan vaikuttavat keinot

1. Huutokaupan reservihinta

- Yhteisesti sovittu minimihinta, jonka alittavia tarjouksia ei huutokaupattaisi
- Kauppaamatta jääneet oikeudet voitaisiin kaupata myöhemmin, siirtää MSR:ään tai mitätöidä
- Ei kerryttäisi verotuloja jäsenvaltiolle (vrt lattiahintaa)

2. Päästöoikeuden lattiahintaa

- Joko kansallisesti, alueellisesti tai koko ETS-laajuudella toteutettu: Toteutuksen haastavuus kasvaa alueellisen kattavuuden kanssa
- Käytännössä hiilivero, jonka arvo määräytyisi tavoitehinnan eli lattiahinnan ja päästöoikeuden markkinahinnan välisenä erotuksena
- Vaikutukset päästöihin välillisiä → kun päästöoikeuden hinta kallistuu, on taloudellisesti kannattavampaa vähentää päästöjä enemmän
- Tarkkoja vaikutuksia päästöihin vaikea arvioida
- Keskustelu päällekkäisen ohjauksen tehokkuudesta (*ns. vesisänkyefekti*)
- Keskustelu sektoreista, jotka olisivat lattiahinnan piirissä

Muita keinoja

1. EU:n päästökaupan laajentaminen

- Esimerkiksi liikenteen ja rakennuskohtaisen lämmityksen osalta
- Suomessa näiden sektoreiden verotus on korkeampaa kuin päästöoikeuden hinta
- Ohjausvaikutus Suomessa luultavasti vähäinen, mutta vaikutus EU-tasolla riippuu siitä, miten päästökattoa muutettaisiin
- Lyhyellä tähtäimellä lämmityspolttoaineiden kysyntä on joustamatonta, mutta pitkällä tähtäimellä uudistus voisi kannustaa energiatehokkuuteen
- Liikenne siirtyy päästökauppaan liikenteen sähköistymisen myötä

2. Päästöoikeuksien arvon alentaminen

- Osaa tai kaikkia toimialoja vaaditaan palauttamaan esimerkiksi 2 päästöoikeutta jokaista päästötonnia kohti
- Esiintyy kirjallisuudessa, mutta ei ole ollut EU ETS:ää koskevissa keskusteluissa mukana

Hallitusohjelma

Mitä suosittelisimme
hallitusohjelmaan?

Suomi ajaa aktiivisesti EU:ssa Pariisin ilmastopöytäkirjan 1,5 asteen tavoitteen mukaista ilmastopolitiikkaa ja päästökaupan kehittämistä vastaamaan Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita.

Hallitus selvittää ja edistää vaikuttavimpia toimia vahvistaa päästökaupan ohjausvaikutusta kansallisin ja alueellisin toimin.

Hallitus selvittää vuoden 2020 alkuun mennessä päästökaupan lattiahinnan vaikutuksia ja toteuttamisen edellytyksiä.

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

